

MATERIALS RESEARCH CENTRE

/ MATERIALS-RESEARCH.EU

FACULTY OF CHEMISTRY

/ Brno University of Technology

MATERIALS
RESEARCH
CENTRE

/ Brno University of Technology

MATERIALS-RESEARCH.EU

Redukce oxidů dusíku ve spalinách selektivními metodami SCR a SNCR

Tomáš Opravil, František Šoukal, Petr Ptáček

Vápno Cement Ekologie 2016

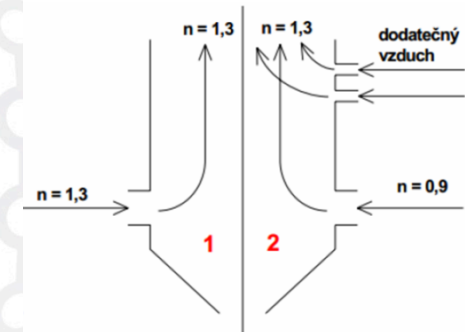

- Zpřísnění limitů pro NO_x - 1. 1. 2016
- Možnosti redukce NO_x
  - Primární- ovlivnění podmínek vzniku NO_x
    - První generace
    - Druhá generace
    - Třetí generace
  - Sekundární odstranění vzniklých NO_x
    - Katalytická redukce (SCR)
    - Nekatalytická redukce (SNCR)

Vždy záleží na tom co je spalováno!

Primární opatření

- První generace
  - Vícestupňové spalování
  - Recirkulace spalin
  - Předehřívání vzduchu

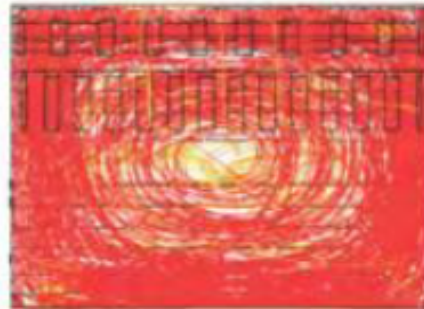
Stupňovitý přívod vzduchu

Distribuce paliva

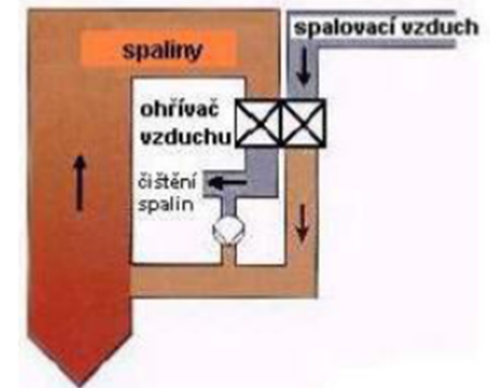
Bez ROFA

S ROFA

Distribuce paliva - systém ROFA

Vnější recirkulace spalin

Primární opatření

- Druhá generace
  - Kombinace dvou nebo více jednoduchých principů
  - Často spojených do nízkoemisních hořáků různých konstrukcí

Primární opatření

- Třetí generace
  - Metody vhodné pro nově budovaná zařízení
  - Metoda tzv. Reburning
    - nástřik paliva a vzduchu nad zónu hoření, kde je teplota spalin nižší - 3 spalovací zóny
    - účinnost 30 - 70 %

Primární opatření

- Shrnutí
  - Jednoduchá opatření
  - Lze je kombinovat
  - Aplikace není možná všude
    - neproveditelnost z důvodu nadměrného zásahu do technologie
  - Relativně vysoká cena
  - Pro některá zařízení nízká účinnost
    - Účinnost 10 - 70%

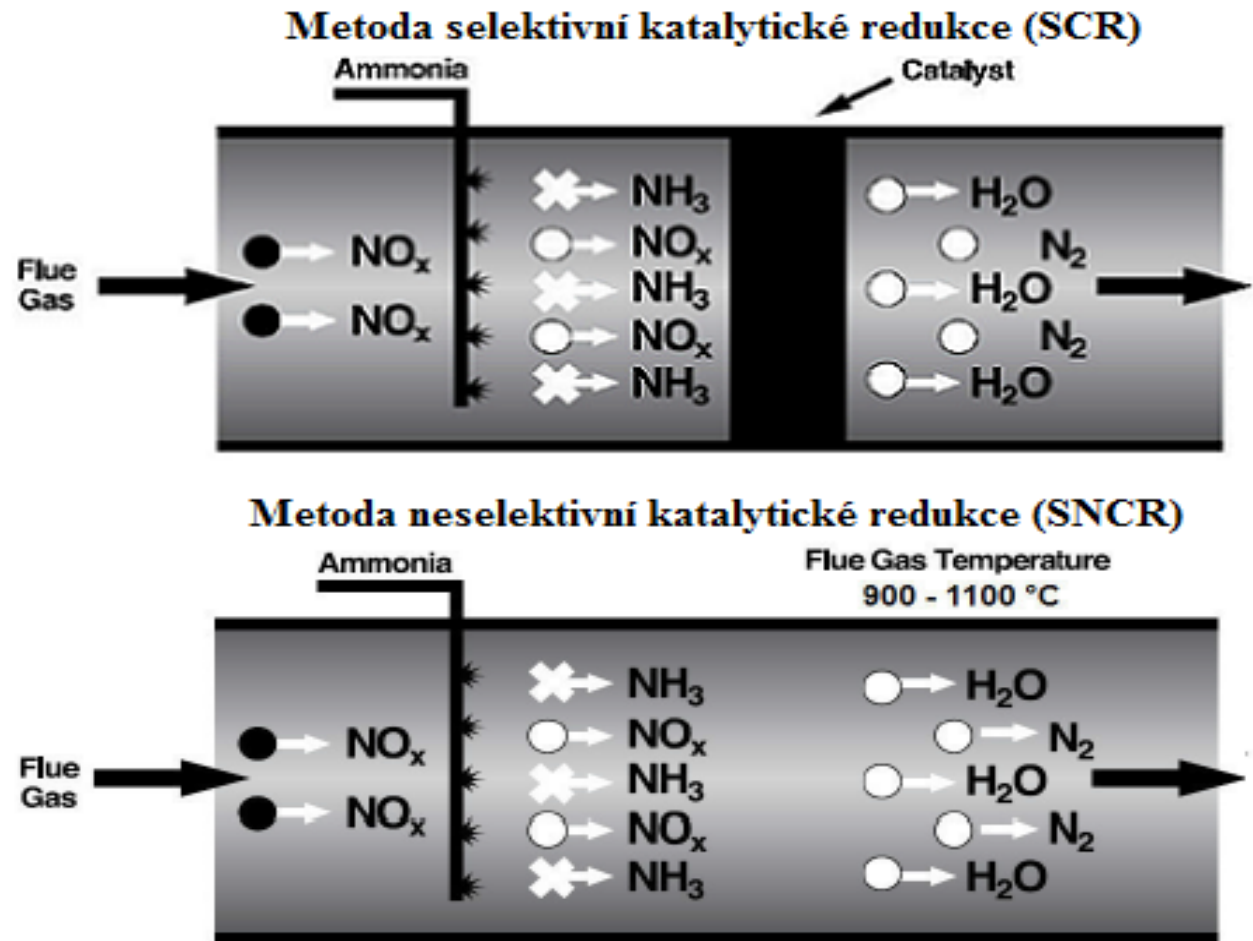
Sekundární opatření

- Selektivní redukce
  - SCR - katalytické redukce
  - SNCR - nekatalytlické redukce
- Neselektivní redukce
  - neselektivní redukce prakticky bez významu
  - kyslík je reaktivnější než NO
  - bylo by potřeba nejdříve potřeba zredukovat veškerý O₂ ve spalinách

Sekundární opatření

- SCR
- SNCR

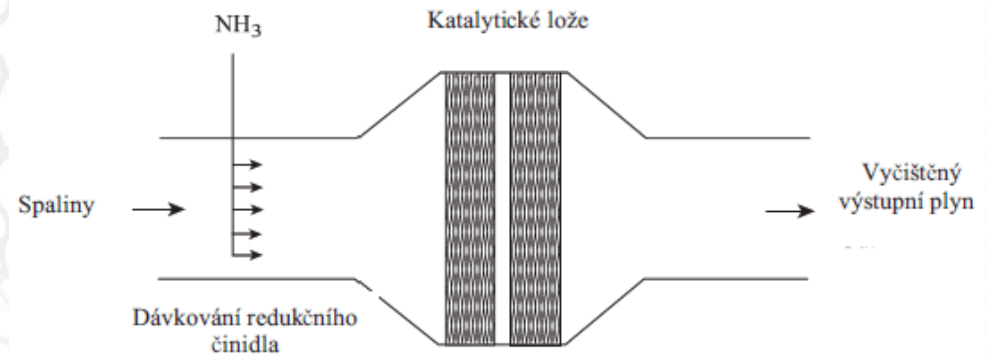
Sekundární opatření - SCR

- SCR - katalytická redukce
  - Reakce NO_x s redukčním činidlem
    - plynný amoniak
    - roztok amoniaku ve vodě
    - vodný roztok močoviny
  - Vhodná pro vysoce výhřevná paliva
  - Teplota cca 200 - 600 °C
  - Nutno použít katalyzátor
    - Pevné katalytické lože - pelety, granule
    - Katalytická filtrace - keramické a textilní filtry s katalyzátorem

Sekundární opatření - SCR

- SCR - katalytická redukce schéma

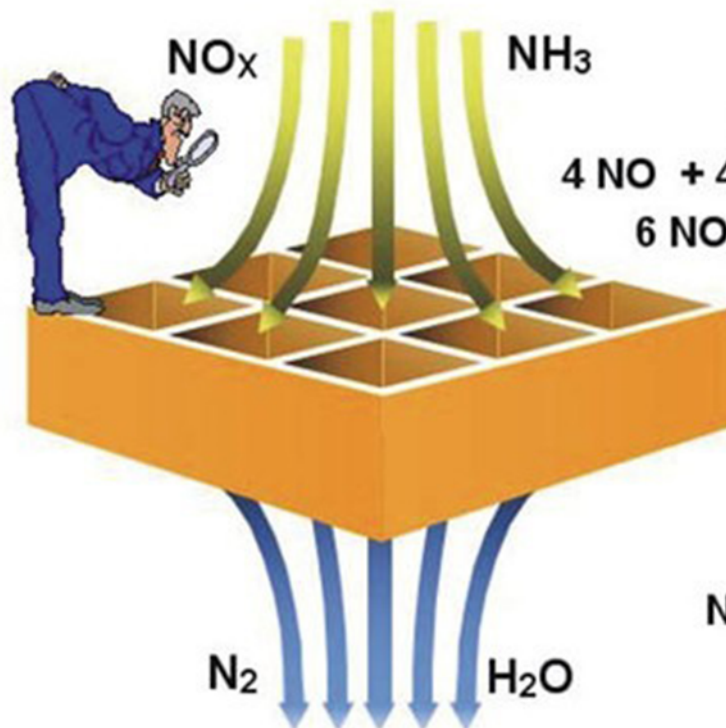
- Katalyzátory

- Aktivní uhlí (100-220 °C)-teplotně nestabilní, pro nízké teploty
- Drahé kovy (170-290 °C)-nízkoteplotní aplikace, zemní plyn - oxidují amoniak
- V_2O_5 , TiO_2 (260-430 °C)-nejrozšířenější, přídavek WO_3 (redukce vzniku SO_3), dále oxidy Mo, Fe, Cr, Co, Mn
- Zeolity (350-600 °C)

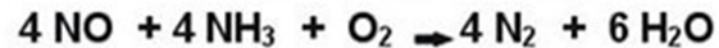
Sekundární opatření - SCR

- Mechanismus katalytické redukce NO_x

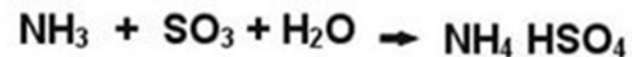
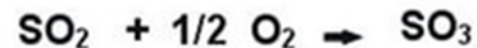
SCR system basic chemical reaction process

Basic reaction formula

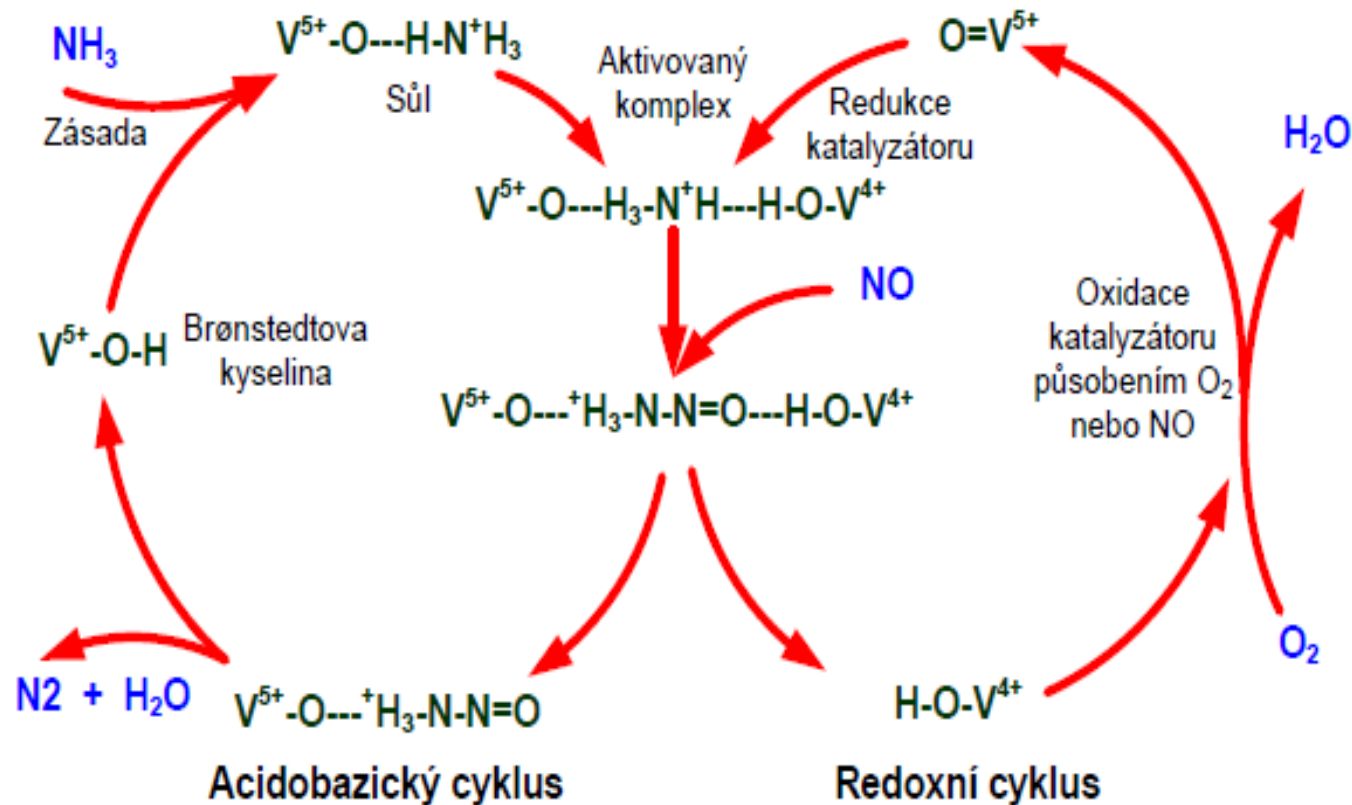
Side effect formula

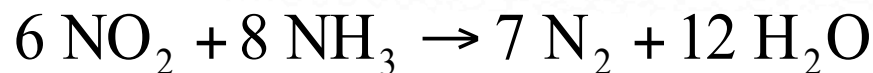
Sekundární opatření - SCR

- Mechanismus katalytické redukce NO_x amoniakem na katalyzátoru $\text{V}_2\text{O}_5/\text{TiO}_2$

Sekundární opatření - SCR

- Rychlý průběh v přítomnosti kyslíku
- Probíhající reakce:

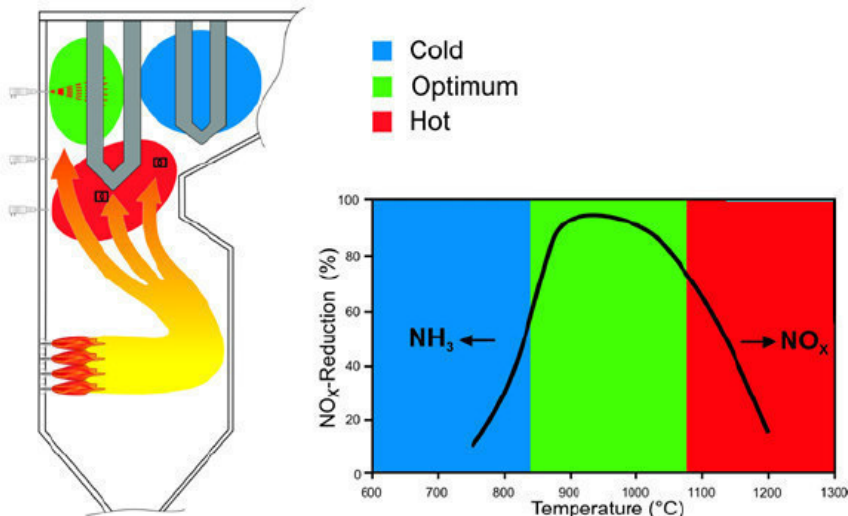

Sekundární opatření - SNCR

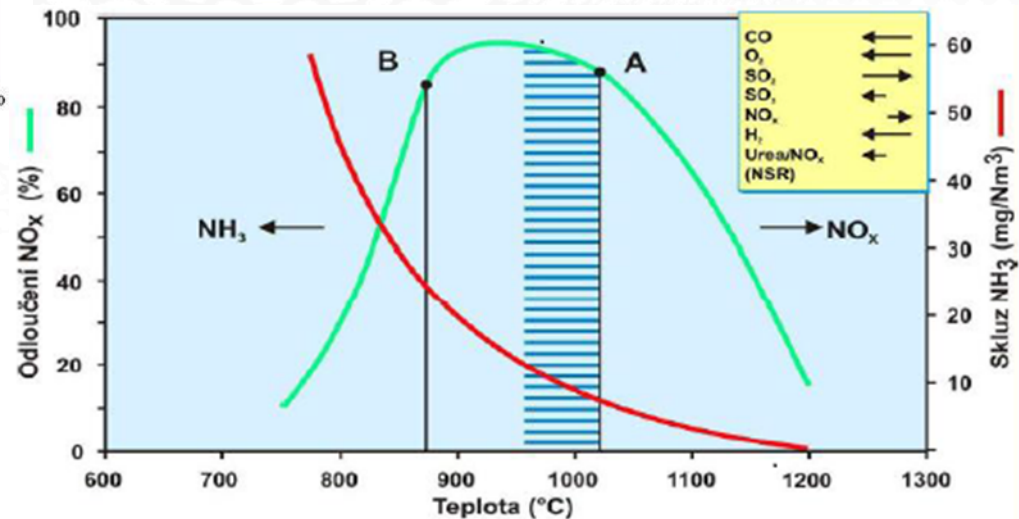
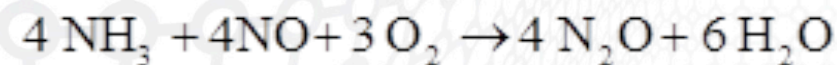
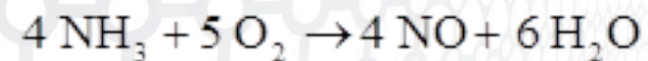
- SNCR - nekatalytická redukce
  - Reakce NO_x s redukčním činidlem
    - Plynný amoniak (850 - 1000 °C)
    - Roztok amoniaku ve vodě (850 - 1000 °C)
    - Roztok močoviny (950 - 1100 °C)
    - Roztok kyseliny kyanomočové - RAPRENO_x
  - Vhodná i pro paliva s nižší výhřevností
  - Bez katalyzátoru
  - Teplota cca 850 - 1100 °C - jinak účinnost výrazně klesá

Sekundární opatření - SNCR

• Schéma SNCR, teplotní okno

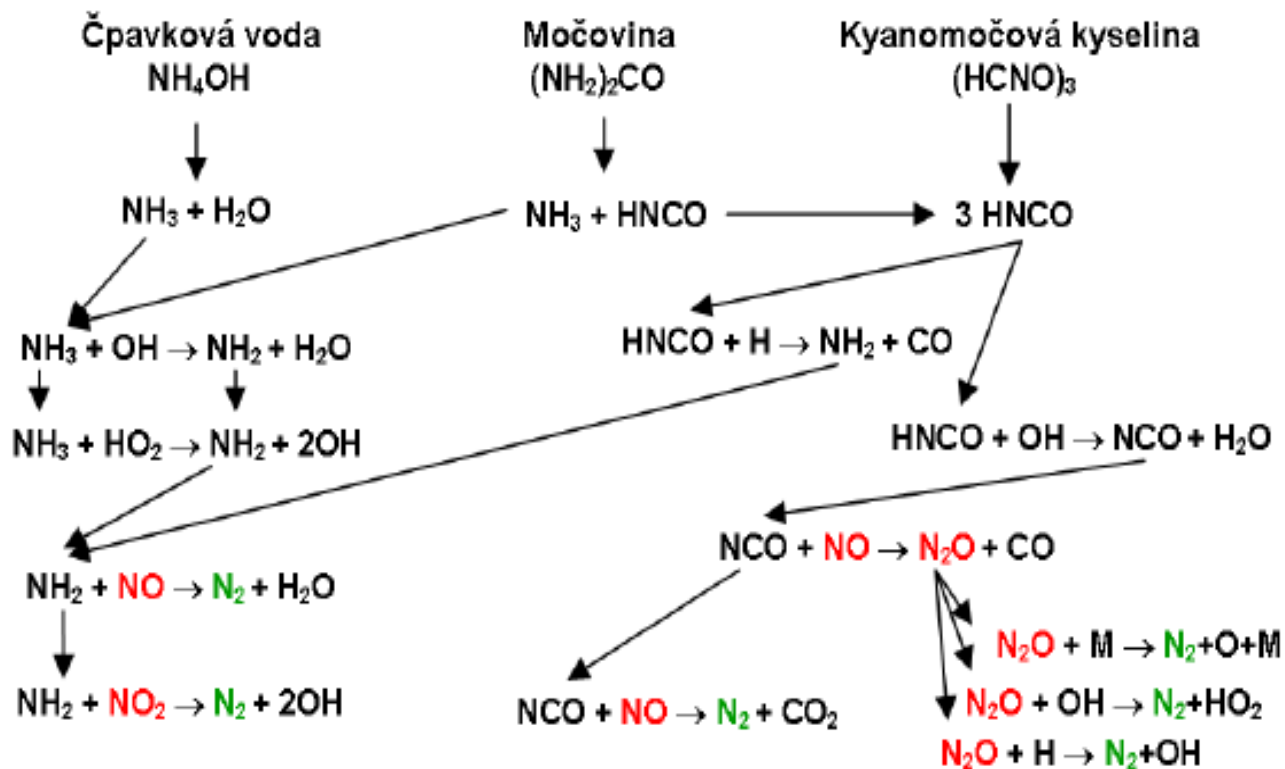

Pokud se amoniak vstříkne do místa s příliš vysokou teplotou Reaguje s kyslíkem - NEŽÁDOUCÍ!

Sekundární opatření - SNCR

- SNCR-probíhající reakce-
  - Podmínkou je zdroj NH_2^-

Sekundární opatření - SCR x SNCR

- Srovnání:

SCR	SNCR
Účinnost odstranění NO _x > 80 - 90 %	Účinnost odstranění NO _x 40 - 70, často ne více než 50 %
Skluz amoniaku < 3 mg/Nm ³ (spaliny)	Skluz amoniaku < 20 mg/Nm ³ (spaliny)
Nižší množství dodávaného red. činidla	Vyšší množství dodávaného red. činidla
Nižší obsah skluzu v pevných produktech (VEP)	Vyšší obsah skluzu v pevných produktech (VEP)
Vyšší náchylnost k poruchám - katalyzátor	Nižší náchylnost k poruchám
Investiční náklady cca 5 - 10 krát vyšší	Nízké investiční náklady
Vysoké náklady na údržbu	Téměř nulové náklady na údržbu
SO ₃ reaguje při nízké teplotě na sírany amonné	
Nutná přídatná větrací kapacita kvůli ztrátě tlaku na katalyzátoru, při míchání v systému tepelného přenosu v kouřovodech.	

VEP - po sekundárních opatřeních

- Obsahují amonný skluz
  - Síran amonný (spíše SCR)
  - Hydrogensíran amonný (spíše SNCR)
  - Dusičnan amonný, uhličitan a hydrogenuhličitan amonný (mohou v některých případech)
- Popílký po:
  - SNCR až 300 ppm, v ČR do 150 ppm
  - SCR podstatně méně, desítky ppm
- Energosádrovce 10 - 20 ppm

VEP - po sekundárních opatřeních

- Popílký především po SNCR nelze použít pro alkalické směsi (+ cement, vápno)
  - Betony, stabilizáty
    - Nefungují některé modifikující látky do betonů
    - Kvalita betonů bez těchto látek beze změny (pevnosti, objemová stálost, reologie, vzhled)
    - Při pH nad 9 se uvolňuje amoniak -
      - Koroze zařízení
      - Pracovní prostředí, zdraví zaměstnanců

Ke korozi na zařízení dochází i při manipulaci s vodnými suspenzemi!

VEP - po sekundárních opatřeních

- Obsah amonného skluzu a zápach amoniaku při uvolnění (pH nad 9), detekovatelný čichem (od 50 ppm)
- Po SNCR

koncentrace NH ₃ (ppm)	NH ₄ HSO ₄	(NH ₄) ₂ SO ₄	NH ₄ HCO ₃	NH ₄ NO ₃
50	++	+	+	+
60	++	+	+	+
80	++	+	+	+
100	+++	++	++	+
200	+++	++	+++	++

Zápach: + slabý zápach, ++ silný zápach, + + + velmi silný zápach

Zamyšlení

- První miska vah

- Snížení emisí NO_x - snížení produkce skleníkových plynů - SPLNĚNÍ LIMITŮ.
  - Dusíkaté látky někde být musí!

Pozor!

Zákon zachování hmotnosti platí bez výjimky!

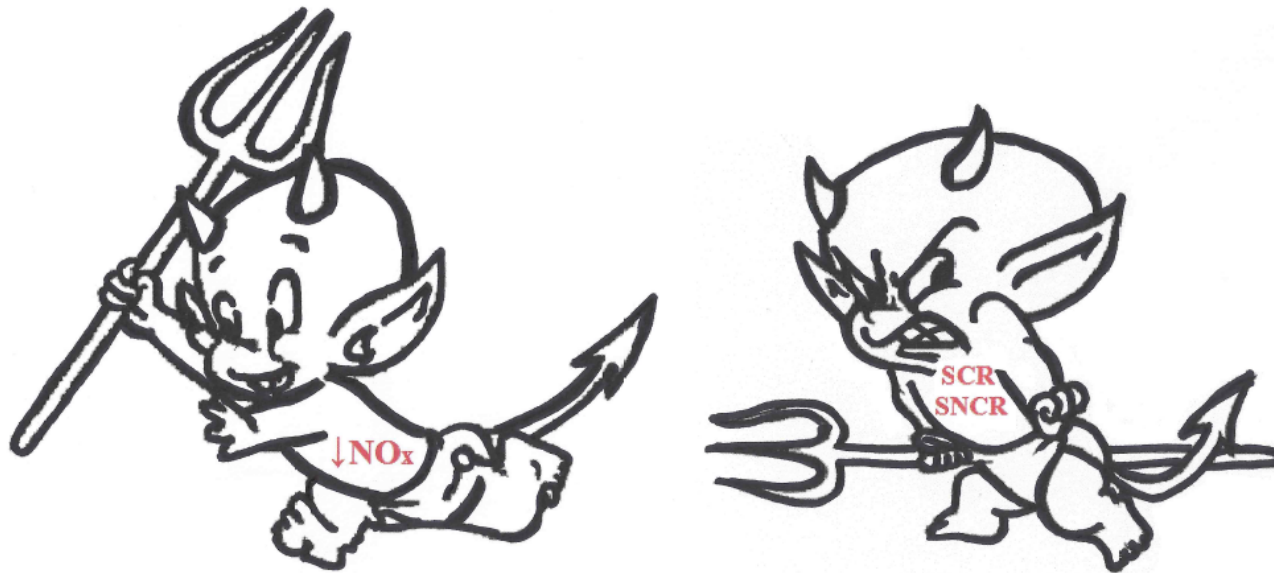
- Druhá miska vah

- Používají se amonné látky - ty se musí vyrábět - zátěž živ. prostředí
- Pevné produkty obsahují amonné složky
  - Omezení využití VEP- které již funguje
  - V případě stabilizace - zápach
    - Z milionu tun popílku při obsahu 100 ppm NH_3 se uvolní cca 150 000 m^3 NH_3
  - Při ukládání na složiště - amonné vody (deště, rozpustnost amonných složek)-náklady na izolaci složišť

Zamyšlení

Vyplatí se to?
Nejde spíše o vyhánění čerta d'áblem?

Děkuji za pozornost.